

301.80/4/336
Covid. li. 134552
3-5-60.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

'S-GRAVENHAGE

Aan de leden van de Coördinatie
Commissie voor de Integratie en
de Vrijhandelszone.

Directie/Afdeling: DGES

Datum: 28 april 1960

Onderwerp: Associatie van Turkije
met de EEG.

Kenmerk: 63 186

Foto-nr: 197583

./.

Bijgaand zend ik U een nota over de associa-
tie van Turkije met de EEG.

Deze nota kan tot basis dienen van de ge-
dachtenwisseling over deze problematiek op de eerst-
volgende vergadering van de Coördinatie Commissie
op 4 mei a.s.

De Secretaris,

R.J. van Schaik
R.J. van Schaik.

Nota inzake de associatie van Turkije met de EEG.

1. Op de eerstvolgende vergadering van de EEG Raad van Ministers op 10 mei a.s. zal ook de associatie van Turkije met de EEG op de agenda paraisseren. Zulks is voornamelijk het gevolg van een forse demarche van Turkse zijde bij de regeringen van alle Lid-staten, waarbij de Turkse Regering heeft geprotesteerd tegen de ogenschijnlijke achterstelling van Turkije bij Griekenland met betrekking tot de associatie met de EEG. Met name heeft men zich van Turkse zijde verontwaardigd getoond over het feit dat de Raadsvergadering van 10 maart jl. geen beslissing heeft genomen over de associatie met Turkije en geen opdracht tot het openen van onderhandelingen met een Turkse delegatie heeft gegeven. Van Turkse zijde is thans met klem verzocht liefst nog vóór 10 mei het besluit te nemen, dat de onderhandelingen met Turkije over de associatie met de EEG zouden kunnen beginnen.

Het Turkse verzoek is formeel gebaseerd op het feit dat Turkije zijn verzoek tot associatie bijna onmiddellijk na het verzoek van Griekenland heeft ingediend. Voorts is het voor Turkije uiteraard van groot belang dat zijn exporten, met name van produkten als tabak, krenten e.d., naar de EEG niet worden achtergesteld bij de concurrerende Griekse exporten als gevolg van het feit dat de associatie met Griekenland eerder in werking zou treden dan die met Turkije.

2. Op dit ogenblik ziet het er naar uit, dat de Commissie de Raad op 10 mei zal voorstellen een besluit te nemen dat thans ook de onderhandelingen over de associatie met Turkije een aanvang kunnen nemen. Aan dit besluit zal dan een mandaat voor de Europese Commissie ten grondslag moeten liggen, op basis waarvan de Commissie deze onderhandelingen kan beginnen - zulks conform de procedure gevolgd ten opzichte van Griekenland.

Hiertoe is een ontwerp mandaat, dat door de Commissie is opgesteld, dezer dagen besproken in een speciale werkgroep voor de associatie met Turkije in Brussel op 22 april jl. Deze bespreking was moeizaam en heeft niet tot duidelijke conclusies geleid. Dit onbevredigende resultaat moet worden geweten aan het feit, dat de Commissie een ontwerp mandaat had opgesteld, dat op enkele essentiële punten afweek van het mandaat dat zij heeft gekregen voor de onderhandelingen met Griekenland.

3. De belangrijkste verschillen tussen het mandaat dat de Commissie voor de onderhandelingen met Griekenland heeft gekregen en het mandaat dat zij thans voorstelt voor de onderhandelingen met Turkije zijn de volgende:
 - a. Het mandaat voor Griekenland voorziet in een associatie in de vorm van een douane-unie tussen de EEG en Griekenland, welke in beginsel wordt verwezenlijkt voor 12 jaar, zijnde de zelfde overgangsperiode als voor de EEG zelf geldt. Wel worden bepaalde uitzonderingsmogelijkheden

voorzien ten aanzien van de tariefafbraak door Griekenland voor een aantal produkten; deze uitzonderingsmogelijkheden mogen echter slechts produkten betreffen, welke 25% van het handelsverkeer tussen de EEG en Griekenland omvatten. Voor deze uitzonderingsmogelijkheden wordt een tariefafbraak voorzien in de loop van 22 jaar. Deze zelfde termijn geldt voor de instelling van het buitentarief voor deze produkten.

In het ontwerp mandaat voor Turkije voorziet de Commissie een douane-unie te vormen in 22 jaar. Hierbij zal zowel van Turkse als van EEG-zijde de afbraak van alle onderlinge tarieven en contingenten 22 jaar duren en ook de instelling van het gemeenschappelijk buitentarief eerst in 22 jaar tot stand komen. Voor wat Turkije betreft wordt echter 50% van de tariefafbraak geconcentreerd in de laatste 5 jaar. Gedurende de eerste 10 jaar van de overgangperiode zal Turkije niet meer dan 20% van zijn tarieven behoeven af te breken ten opzichte van de EEG. Aan analoog arrangement wordt voorgesteld voor de opbouw van het buitentarief.

- b. Een tweede verschil tussen het Griekse mandaat en het ontwerp mandaat voor Turkije betreft de begindatum. Voor Griekenland is voorzien in een onmiddellijk begin met de afbraak der tarieven en verruiming der contingenten. Voor Turkije stelt de Commissie voor hiermee eerst een begin te maken op 1 januari 1963 of, zoals uit de bespreking bleek, eventueel nog later. Deze gedachte van de Commissie is gebaseerd op het feit, dat de Turkse betalingsbalanspositie nog uitermate zwak is en het feit dat het nieuwe Turkse tarief van invoerrechten nog niet is vastgesteld. Wel zou, in de gedachten-gang van de Commissie, zijdens de EEG in deze "aanloopperiode" bepaalde specifieke maatregelen ten gunste van Turkije moeten worden genomen, bv. met betrekking tot tabak en enkele andere belangrijke Turkse exportprodukten.

De Commissievoorstellen met betrekking tot de landbouw, de tabak, de financiële hulpverlening en de institutionele opzet zijn ongeveer gelijk aan die in het mandaat voor Griekenland, zij het dat ook voor de landbouwprodukten uiteraard een veel trager tempo is voorzien bij de afbraak van tarieven en contingenten zowel zijdens Turkije als zijdens de EEG.

4. Tijdens de hierboven vermelde bespreking over het ontwerp mandaat voor Turkije bleek er van alle zijden vele bedenkingen te bestaan tegen dit mandaat. Kritiek had men op het evidente ontbreken van elk redelijk evenwicht tussen de verplichtingen welke de Turken op zich zouden moeten nemen en de rechten welke zij zouden krijgen. Groot scepticisme bestond ten aanzien van de zekerheid en de garantie dat de Turken na 17 jaar ook inderdaad in korte tijd hun tarieven en restricties geheel zouden afbreken. Van de

zijde van de Commissie verdedigde men zich door te stellen, dat het uit de exploratoire besprekingen was gebleken, dat de Turken nimmer iets meer zouden accepteren dan de Commissie thans had voorgesteld.

5. Teneinde een oplossing voor dit mandaat te vinden, is zowel van Duitse, Belgische als Nederlandse zijde gepleit voor een mandaat, gelijkkluidend aan dat wat de Raad heeft vastgesteld voor de onderhandelingen met Griekenland. De bezwaren tegen een afwijkend mandaat kunnen als volgt worden geformuleerd:

a. Zowel economisch als politiek is de situatie van Griekenland en Turkije ongeveer dezelfde. Mede in verband hiermede lijkt het wenselijk, dat het uiteindelijk associatie-akkoord ook zo gelijk mogelijk is. Zou bv. de associatie met Turkije de Turken aanzienlijk minder mogelijkheden bieden dan Griekenland, dan zou dit zeker tot moeilijkheden met Turkije aanleiding geven en ook de verhouding tussen Griekenland en Turkije slechts nadelig kunnen beïnvloeden.

Slechts indien evident blijkt, dat Turkije minder verplichtingen wil aanvaarden dan Griekenland is het te rechtvaardigen, dat Turkije ook minder rechten en faciliteiten krijgt dan Griekenland. Tot nu toe is hiervan echter niet gebleken.

In dit verband zij vermeld, dat de eerste serie onderhandelingen met de Grieken heeft uitgewezen, dat de Grieken geenszins bereid zijn het algemene regiem van een overgangperiode van 12 jaar met tot 25% beperkte uitzonderingsmogelijkheden zoals in het mandaat voor de Commissie is vastgelegd, te aanvaarden. Tot nu toe hebben de Grieken vastgehouden aan een regiem van 12 jaar, waarop voor 75% van het handelsverkeer uitzonderingen kunnen worden verkregen, waarvoor een overgangperiode van 22 jaar geldt. Deze opzet zou niet slechts voor de afbraak der onderlinge tarieven, maar ook voor de invoering van het gemeenschappelijk buitentarief gelden. Wat dit algemene regiem betreft staan de Grieken dus nog steeds dicht bij de Turken. In die omstandigheden lijkt het onjuist thans reeds van de Turken minder te vragen dan van de Grieken wordt gevraagd.

b. De associatieverdragen met Griekenland en Turkije moeten worden gezien tegen de achtergrond van nog verschillende andere associatieverdragen, welke in de toekomst tot stand kunnen komen. Zowel uit onderhandelingsoogpunt als ook uit algemeen politiek oogpunt lijkt het niet aantrekkelijk associatieverdragen van geheel verschillende opzet en inhoud te sluiten met landen, wier economische positie ongeveer gelijk is.

Een nadere, zij het zeer voorlopige analyse van de associatieproblematiek leidt al spoedig tot de conclusie, dat het de voorkeur verdient, dat de EEG enkele, twee

of drie, typen associatie-akkoorden zou moeten ontwerpen, waartussen de gegadigde landen een keuze zouden moeten doen. Hierbij kan men denken aan associatie-akkoorden met volledig industrieel ontwikkelde landen in de vorm van een douane-unie, waarbij de associatie dan zou moeten uitmonden in toetreding; voorts aan associatie-akkoorden met minderontwikkelde landen, hetzij in de vorm van een douane-unie, hetzij in de vorm van een vrijhandelszone en tenslotte aan een type associatie-akkoord bestemd voor economisch onontwikkelde landen, waarbij het accent hoofdzakelijk op de hulpverlening en de wederzijdse consultatie zou kunnen liggen.

Vanuit deze filosofie zou grote voorzichtigheid moeten worden betracht met het nu reeds ontwikkelen van associaties met grote onderlinge verschillen tussen gelijksoortige landen.

- c. Het argument waarop de Commissie een geheel afwijkend mandaat voor Turkije rechtvaardigt, namelijk dat dit het uiterste is dat de Turken kunnen aanvaarden, is niet sterk. In de eerste plaats is deze indruk van de Commissie gebaseerd op exploratoire besprekingen welke bovendien het laatst hebben plaats gevonden in december vorig jaar. Bovendien heeft destijds de heer Rey van de Europese Commissie hetzelfde betoogd ten aanzien van het mandaat voor Griekenland. Ook dit is voor de Ministers geen aanleiding geweest het mandaat te wijzigen.

5. Als conclusie zij daarom voorgesteld, dat van Nederlandse zijde op de eerstvolgende Raadsvergadering het standpunt wordt ingenomen, dat het mandaat dat de Commissie voor Griekenland heeft mutatis mutandis ook het mandaat behoort te zijn voor Turkije. Wanneer de onderhandelingen op basis van dit mandaat zouden vastlopen, zou alsdan kunnen worden nagegaan in hoeverre het mandaat wijziging zou behoeven. Van belang lijkt het, dat de beoordeling over het geval Turkije mede wordt gezien in het licht van de situatie van de onderhandelingen met Griekenland en omgekeerd.

Opgemerkt zij hierbij dat, indien hieromtrent geen overeenstemming zou worden bereikt, verdere onderhandelingen tussen de Zes en de Commissie over het mandaat voor Turkije zullen moeten plaats vinden en dat dit gesprek zeer waarschijnlijk tot het zelfde resultaat zal leiden als het mandaat voor Griekenland, met name voor de hierboven gesignaleerde verschilpunten ten aanzien van de algemene opzet. Een beslissing tot verdere onderhandelingen over het mandaat heeft het nadeel, dat hierdoor de beslissing ten opzichte van Turkije opnieuw wordt uitgesteld.